

Det kongelige nærings- og fiskeridepartement

Deres ref: 19/280-1

Vår ref: HMJ

Dato: 13.03.2019

Høringsuttalelse – utredning av insentiver for kommersialisering av forskningsresultater i universitets- og høyskolesektoren

Akademikerne er en av hovedorganisasjonen på arbeidstakersiden, med 13 medlemsforeninger som igjen representerer drøye 200 000 medlemmer med mastergrad eller høyere. Høringen er forelagt medlemsforeningene, og høringsuttalelsen vår er basert på innspillene vi har mottatt. Tekna er også medlem av Akademikerne, men har avgitt eget høringssvar. Det er ingen direkte motsetningsforhold mellom Teknas høringssvar og dette, men vi inkluderer her noen ytterligere momenter.

Innledningsvis vil vi understreke at Akademikerne er veldig opptatt av virkemidler som medfører at gode idéer og god forskning blir kommersialisert og utvikler seg til kunnskapsbedrifter. Etter vårt syn er det særlig viktig nå, når vi gradvis skal omstille oss fra å være en stor olje- og gass nasjon, til å finne andre inntjeningsmuligheter. Norge er, men må også videreutvikle seg som kunnskapsnasjon, for å være konkurransedyktige framover.

I lys av dette er utredningen fra Menon Economics veldig viktig, og et godt kunnskapsgrunnlag for videre utvikling av kommersialiseringsvirkemidler.

Generelle kommentarer

I rapporten til Menon foreslås det å øke den enkelte forskers andel av materielle og immaterielle verdier (IPR) fra 33 til 49 pst. for å øke insentivet for å kommersialisere forskning. Videre legges det frem som forslag at minst 50 pst. av de resterende inntektene som tilfaller universitetene bør tilfalle instituttet hvor forskningen fant sted. Det pekes videre på et behov for mer fastlagte rutiner knyttet til overføring av midler til institutt/forskergrupper. Samtidig foreslås det at universitetene bør ha en grad av frihet i bestemmelsen av hvordan dette håndteres.

Akademikerne mener det er viktig at inntekter fra aktuell kommersialisering i stor grad tilfaller det *spesifikke forskningsmiljøet* som står bak resultatene. Etter Akademikernes syn sikres ikke dette gjennom økt IPR til den enkelte forsker eller de aktuelle institutter. Etter Akademikernes oppfatning bør det angis nærmere føringer.

Det er i rapporten foreslått at universitetene bør ha en stor grad av frihet i bestemmelsen av hvordan inntektene håndteres. Etter Akademikernes oppfatning bør det angis nærmere føringer. Vi mener at det bør fastsettes at en minimumsandel av inntektene i regelen skal kanaliseres til forskningsmiljøet (gruppen/senteret el.) hvor forskningen foregikk. En slik øremerking vil etter Akademikernes syn styrke incentivet for forskningsmiljøet i sin helhet, i tillegg til den enkelte forsker som motiveres av økt andel av IPR, til å jobbe for å kommersialisere sine funn. Et generelt krav om at midler skal tilfalle det aktuelle instituttet vil ikke nødvendigvis innebære at det spesifikke forskningsmiljøet som har jobbet med det kommersialiserte prosjektet vil høste fruktene av sitt eget arbeid og dermed får økonomi til å jobbe videre med det.

Utredningen støtter ikke kobling av kommersialiseringsprosjekter til karriere-meritterende systemer. Akademikerne stiller seg bak dette. Selv om dette kan være hensiktsmessig for noen typer forskere med denne typen incentiver, og også muligens bidra til at flere typer forskningsmiljøer i større grad vurderer kommersialisering, vil langt fra alle forskningsfelt vil gi samme mulighet til å kommersialisere resultater. En slik kobling vil etter Akademikernes vurdering også være uheldig fordi den kan svekke akademisk frihet og styre forskningsmiljøer vekk fra viktige spørsmål, hvor potensialet for kommersialisering er mindre.

Kommentarer til enkelte anbefalinger

Forslag 1: Større andel av inntekter fra IPR kanaliseres til forskerne

Akademikerne støtter forslaget om å kanalisere en større andel av inntekter til forskerne, men mener at det i denne utredningen er lagt for stor vekt på inntekten til den enkelte forsker. Akademikernes oppfatning er at det vil være like viktig å øke andel av IPR til den aktuelle forskningsgruppen, som til den enkelte forsker. I de fleste sammenhenger vil et prosjekt som har potensiale for kommersialisering være resultat av et samarbeid mellom mange forskere.

Forslag 2: Større andel av inntekter fra IPR kanaliseres til institutt

Akademikerne støtter at instituttene får en større andel av inntektene, men mener at en fastsatt andel av disse må øremerkes til forskningsgruppene som har utført arbeidet.

Forslag 6: Innføre sentrale regler for kommersialiseringspermisjon

I forslaget ligger det mulighet til å gi forskere inntil 3 års kommersialiseringspermisjon. Det diskuteres ikke hvordan forsknings- og undervisningsmiljøene skal kompenseres for å miste en medarbeider over flere år. Akademikerne støtter at universitetene gis mulighet til å gi en kommersialiseringspermisjon, men mener at dette må knyttes sammen med en kompensasjon til fagmiljøet i form av mulighet til å ansette nye medarbeidere eller frigjøre tid fra andre administrative oppgaver for å unngå svekkelse av forskningsmiljøet.

Akademikerne støtter de øvrige forslagene.

Avsluttende kommentarer

Avslutningsvis vil vi minne om at UH-sektoren er en stor synder når det gjelder midlertidig ansettelse. Det gjør utfordringen knyttet til insentiver for den enkelte forsker enda mer utfordrende enn hva som framgår av rapporten til Menon. Kombinert med at publiseringskravene står svært sterkt, vil det trolig kreves et mer omfattende skifte i universitetenes holdninger til kommersialisering for å kunne se effekter av økte insentiver for denne typen aktivitet.

En annen utfordring er at Norge er dyktige på å omgjøre forskning til lisenser, men at vi i liten grad klarer å kapitalisere på lisensene (DAMVAD 2015). Dette har bedret seg de siste årene, i henhold til Spilling m.fl. (2015), men verdiskaping og antall arbeidsplasser som kan henføres direkte til spinouts og lisenser fra universitetene de siste 20 årene utgjør en svært liten andel av verdiskapingen og sysselsettingen i næringslivet.

Vi er klar over at vurderingen av ulike virkemidler opp mot hverandre ligger utenfor mandatet til denne rapporten, men vi har forventninger til at den store virkemiddelgjennomgangen som NFD også har satt i gang bidrar til å vurdere virkemidler med samme/overlappende formål opp mot hverandre, og bidrar til ytterligere kunnskap om gode grep for å skape verdier fra forskning. Det finnes andre virkemidler (f.eks. brukerrettede forskningsprogrammer), som også bidrar til kommersialisering av forskning i den forstand at forskningen brukes direkte til verdiskapingsaktivitet i virksomheter.

Med vennlig hilsen,
Akademikerne

—

Hanne Jordell
Fagsjef Samfunnsøkonomi